

ПЕРЕДПЛАТА на „РУСЛАН“
випускати: в Австрії:

на цілий рік 24 К
на пів року 12 К
на чверть року 6 К
на місяць 2 К

За границю:

на цілий рік: зі щоденною ви-
сылкою 7 доларів або 14 рублів;
з висылкою двічі в тиждень 6 до-
ларів або 12 рублів; з висылкою
що суботи 5 доларів або 10 руб.
Щодня число по 10 сотників.

Телефон Редакції ч. 1484.

Конто почт. щадниці ч. 98.704.

РУСЛАН

християнсько-суспільний деньник.

„Виреш ми очі і душу ми виреш: а не возьмеш милоти і віри не возьмеш,
бо руске ми серце і віра руска.“ — З Русланових польових М. Шашкевича.

Виходить у Львові що дня крім
неділь і руских свят о 5 год.
по полудні. — Редакція, адм.
страція і експедиція „Руслан“
при ул. Хмельовського ч. 15, II
поверх. Експедиція місцев.
в Агенції Соколовської ул. І
гайлонська ч.

Рукописи звертає ся лише
попередню засторогу.

Рекламації лише неоплачує
вільні від податка. — Оплати
звичайні приймають ся по
20 с. від строчки, а в „Над-
нім“ 40 сот. Подяки і пра-
дonesеня по 30 сот. від строч.

3 країни нужди і горя.

(X) Перед кількома днями подали ми малий але яскравий образок з нужди і горя наших заморських переселенців, визискуваних пелюдским способом відомим товариством Canadian Pacific і его всякими агентами. Злочинне поступоване сего товариства і его агентів довело до того, що ті самі правительственні круги, котрі за впливами послів (також на жаль і сум наших руских!) наділяли се товариство концесіями на заснованих агентур, почали тепер дсбирати ся до сего товариства і потягати до судової одвічальности его агентів. Тепер оно починає боронитись і викручуватись, однак і се не допоможе, бо его злочинна діяльність, котра в Галичині виходить на превелику шкоду руского народа звернула вже бачність на себе також і нашої суспільности. Мимо всего того „Гром адски и Голос“, котрий побірає грубі гроші за рекламу роблену сему товариству між руским народом, не перестав містити інсертату в кождім числі, в котрім заперяє, що „Canadian Pacific“ підлягає найострійшій контролі ц. к. уряду, зобовязуючи ся до повної охорони (!) емігрантів перед визиском і кривдою (!) від першої хвилі, коли покидають край аж до часу, коли пр-будуть за океан на місце призначеня“, тим способом заманює несвідомих бідних селян і доводить їх до нужди і горя.

Як поводить ся Canadian Pacific з переселенцями, нехай послужить доказом знаменна передовиця „Reichspost“, котру подаємо перекладом для ще основнішого освідомлення нашої суспільности про злочинну діяльність сего товариства і его агентів.

„Она боронить ся, як в розпучі, Canadian Pacific, пише Reichspost. „Робота еі агентів розкрити, нещасні наслідки сел несумайної пропаганди переселенчої для нашого народного господарства і оружної сили, виявили ся зібраними доказами навіть перед людьми, що не займають ся такими справа-

ми. Наколи єсть самоохорона держави і суспільности перед нищенем людей чужими мільярдерами, то повинно се стати ся відображенем концесії поквашно уділеної товариству Canadian Pacific. Агенти мільярдерів розуміють се і боронять ся як божевільні. Они послугують ся всякими часописями, намагають ся своїх противників залювати личними напастьями і їх споганити, бігають ульцями і кричать: „ловить злодія!“, показуючи на інших і витягаючи обжалованя на інші корабельні підприємства.

Певно, що й сі інші великі товариства корабельні не є ангелами і они також громадно вивозять від нас людей на чужину, о чім поучують нас давно статистичні викази, але є закони, котрі мають управилити сей переселенчий рух. Однак доперва Canadian Pacific своїми безчисленними агентами кинула ся на наше населеня і зробила своєю боротьбою тарифовою лови на переселенців справу вайдикшої конкуренції.

Лови на людей сегорічні островні через Canadian Pacific перевищили все дотеперішне на сім полі. Навіть найвище число європейского переселеня в р. 1907. перевищене вже в першій півроці 1913. Переселилось в. ш. через Бремен і Гамбург в 1907 253.958 людей, а сего року до 1. липця перевезено вже 267.482. Таке громадне переселеня в першій півроці 1913. тим більше впадає в очи, що наслідком балканської війни переселеня в тамошних краях значно зменшило ся, а також з Австр-Угорщини й Росії спинювано о стілько, що покликави бодай до війська не сьміли виїздити, а в Угорщині видано навіть заборону переселеня.

Але що в німецких пристанях не контролювано, куди виїзять переселенці, то годі означити, кільки виїхало до Зєдинених Держав півн. Америки, а кільки до Канади. Певні позначки однакже вказують, що велика часть переселила ся до Канади. Треба зважити, що в самім червці 1913. з Антверпії вислано 5.744 до Канади, коли минушого року в червні, коли ще не позволено на чи-

сленні агентири в Галичині для Canadian Pacific, записано лише 1.424 переселенців. Сего року розпочала діяльність в червні і викликала наслідки пропаганда за Канадою і обнижене-рат за їзду до Канади, а з того виявляє ся, що в перших місяцях сего року переселеня через Антверпю до Канади не було значно вище як в торіг. Однак для держави як Австро-Угорщина є се небезпечне, що наколи корабельне товариство управляє лише рекламою або агітацією переселеня до якогось краю, то переселеня ведепе також іншими товариствами корабельними зростає салоловлівни. В 1912. вислали до Канади німецкі, бельгійські і голяндські лівні разом 17.294 переселенців, в першій півроці 1913 вже 38.167, отже в трое стілько, французські і австрійські лівні, котрі в 1912. взагалі не висилали переселенців до Канади, вислали в першій півроці 1913 вже 7.649 переселенців до Канади. Але Canadian Pacific, котра в році 1912 з Антверпії вислала 16.268, з Ліверполю 15.740 людей, перевезла з обох сих пристаней в першій півроці 1913 р. 33.303, а через Терст 3.136, разом 36.439. В цілім році 1912. перевезено 73.096, а в першій півроці 1913. вже 122.859 переселенців до Канади. Се значить, що на сей рік треба сподівати ся зросту пересеня до Канади о 300 прц.

А що такий громадний приплив населеня викликає незвичайну підвишку ціна землі, то Canadian Pacific могла би при своїм зиску на земельній колонізації дати кождому переселенцеві вільну їзду і ще виїшла би на своє. Сим поясняє ся, чому Canadian Pacific зараз по одержаню концесії нових в Австро-Угорщині 30. січня 1913. могла обнизити ціну перевозу корабельного. Інтерес на цінах корабельної їзди є менше важний, головною справою є спекуляція землею, котру зливає кровю нашого населеня. Обниженем ціни їзди привололила другі товариства до обниженя, а сьмішно вишка ціна около 120 корон за їзду з прожатком

замановала охочих до переселеня, так що витворила ся сиравдення вандрівка народів до Канади а агентам було легко намовити сотки обовязаних до військової служби до утєчи за море. Canadian Pacific тратила вправді на кождім кільканайцять корон при перевозі, але в десятеро визискувала на земельній колонізації.

(Конець буде).

Допись з Золочівщини.

(Запазд сільских шкіл).

Краш фінансовий найяркїше відбив ся на шкільництві. Рада шкільна не буде ніякої школи, не засновує ні одної нової посади. В слід за тим і много Рад шкільних округних оголосило, що не мають ніяких вільних посад. Належало би сподівати ся, що хоч вступючі школи будуть відповідно угляденні та хоч сьак-так ними заопікують ся. А тамчасом бачимо противно. В попереднім числі Вашої часописи звизаєте, щоби абсолюентів учит. семінарий, які не отримали посад і учителів без посад уживати до провадження курсу в для неграмотних.

Добре! Алеж ми на провінції бачимо, що много посад є необсаджених, много шкіл стоїть вільних, пр. в нашім окрузі половина клас майже нечипних. В Юськовичах в школі 1-клас. з двома класами надетатовими учити лише одна учителька, жена управителя школи.

Управитель хорий на відустці, ще до сего часу не має заступника, другу силу — учителя Українця взяли, на его місце має прийти якась Полька, яка до сего часу ще не була ласкава зголосити ся. То само в Кутах в 2-класовій школі о чотирох силах вчать лише дві сили. Управитель вже другий рік тяжко хорий, ще до сего часу не має заступника, один учитель перед феріями помер, та до сего часу місце его не обсажене.

Яр. Юлев.

Пан колятор.

В домі пароха С. царила повна тишина. Сьвященик виїхав в сусідне село на соборчик, діти пішли в ліс на гриби, а їмость сиділа на ганку і латала діточу гардеробу.

Серпень доходить до кінця. Сонце вказувало підвечіркову пору.

Їмость відложила на хвилю роботу. Мундурик найстаршого сина, який она тепер направляла, був так пошматований, що їмость не знала вже, як ему дати ради.

— Ні — говорила сама до себе — се неможливо, Никольцо в сих лахах не може вже ходити до школи. Муж мусить ему сиравити новий мундурик. Справити... Гм... Коби то було за що. Удержати четверо дітей в школах з такої голодівки не так легко...

Їмость сперла голову на руку і задумала ся.

Перед нею зеленіло чистеньке розлоге обійстя. На право прїсїв до землі оброслий мохом шпихлір, за котрим починав ся цвинтар з старенькою церковцею. Напроти приходства ішла сільська доріжка, а з лівого боку обійстя стояли стодоли і стайні.

На обійстю не було живої душі. Крім їмости лишила ся в хаті лише стара слуга,

лька нездужаючи, лежала тепер в кухні на постелі.

Пригноблюючи тишина виливала сонливо на їмость. Задумавши ся і не чулась, як задрімала.

Таракотане візка пробудило її. Она отворила очи і побачила перед собою на візку якогось грубого панка. Панок зліз з візка і підійшов до їмости.

— Чи я застав дома отця С? — спитав здіймаючи легко капелюх.

— Ні, муж виїхав, верне аж в ночи — відповіла їмость.

— То я маю честь з панею добродійкою? Називаю ся Здзіслав Ж. властитель села П.

Їмость попросила гостя до сьвітлиці.

— Ваш муж подав ся, як пані знають, на парохію мого наданя. Давує мене, що по першій візиті не був ласкав заглянути ще раз до мене.

— Він дуже занятий, недавно еще й недомагав — оправдувала їмость свого мужа.

— Так? Прошу дуже... Але парохія до бра, люди чемні, поле азнамените. В селі ріка всяка вигода. Ліпшої парохії й вимріяти годі. Шкода би такої нагоди не використати.

— Я чула, що се парохія добра, а нам таки здала би ся ліпша, бо на сій прїйде хиба з голоду гинуть. Діти ростуть, видатки чимраз більші...

Пан колятор усьміхнув ся легко і закліпав очима.

— А видять пані, я се сам бачу, що мое село наче призначене для паньства.

— О скільки я знаю, сеж головно й залежить від пана колятора дістати пароха, якого собі бажаєте — сказала несьміло їмость.

— Так, певно, я й бажав би якраз мати парохом мужа пані добродійки. Через те я сегодня й прїїхав до паньства. І скажу отверто, я навіть вельми вдоволений, що застав саму паню добродійку. Муж, як муж, а жінка все ліпше розуміє земські клопоти і потреби.

Пан колятор присунув ся ближше до їмости і став говорити шептом.

— Дояре склалось, що нас ніхто не чує. Я хочу з панею поговорити зовсім щиро, але довірочно.

— Прошу дуже — відповіла їмость і споглянула на колятора здивованими очима.

— Справа така. Паньству треба ліпшої парохії, бо дотеперішня то правдива голодівка. Моє село якраз для паньства. Паньство будуть в нїм щасливі і вдоволені. Я готов хочби й сейчас підписати презенту для отця добродія. Але, знають пані, навіть такі часи, що треба всьо брати під розвагу... Нині тяжко жити на сьвітлі. Ось мені треба сими днями платити вексель... Чи паньство не могли би мені позичити десять тисяч корон?... Я презенту підпишу хочби й сейчас...

Їмость піднесла ся з крісла. Її очи заискрили ся лице зблідло. Она видимо провадила з собою внутрішню борбу.

— Пан колятор дарують — почала она здержливим голосом — що я перерву розмову на порушену вами тему.

— Дячого? Нас ніхто не чує. Ми говоримо довірочно.

— Се нічо не значить. На щось подібне ані я, ані тим більше мій муж ніколи не згодимо ся. Волїмо вже дальше бідувати.

— Пропу зважити, що тратите знамениту парохію. Я пропу лише о позичку...

— Даруйте пане, але говорім про що иншого.

— Я лише з сим прїїхав, про що иншого не маю охоти говорити. Кланяю ся.

Пан колятор взяв капелюх і непрацюючи вийшов з приходства. Візок покотив ся сільською доріжкою і вже дачно зник з овиду, а їмость ходила еще довго роздражнена по хаті, вкінці тяжко зітхнула і повернула до давної роботи. Постановила конечно привести до ладу мундурик свого найстаршого сина.

Подекуди знов позабирали добрі сили, а дали такі, які не лише не здібні виконувати своїх обов'язків, але ще згіршене ширять в громаді. Пр. було недавно в часописях як в Хватові, волочівського округу, учителі побігли ся в школі підчас попису, мимо сего Рада шк. ще до сего часу не зробила порядку в тій школі.

І хотів селяни вже сего року їздили на скаргу на сю учительку, щоби забрати її, Рада шк. окр. тримає її в тім селі, хіба на се, щоби дати Польщі вигідне жите в рускій громаді. А чоловік її ех-економ, як кажуть, дальше ходить по селі зі стрільбою і страшить людей. Колись ту був би застрілив одну жінку, як стріляв до стодоли до ціли.

По містах школи обсажені учителями тож виглядає, що сільські школи мов би парочно занедбувало ся. Нехай жид і деякий Поляк по містах просвіщає ся, а ти, хлопе, на селі сиди дальше в темноті. Там школи не се тільки, щоби дати удержане якісь своїй пупіліці. Се знаменне, що послідніми роками всі школи з рускою мовою викладною обсаджую ся Поляками і то часом з марною кваліфікацією.

Належить отже, щоби на се звернули увагу організатори округу і представили народови справу, щоби нарід сам умінув ся о свої школи (тай до Ради шк. кр. повинні доносити про такі надужитя окр. Ради).

Просимо домагати ся „Руслана“ по всіх реставраціях, каварнях, торговлях і привіднувати нам нових передплатників в кругах своїх знакомих.

Фінанси країв.

Осередна статистична комісія видала тепер, на основі статистичних таблиць і матеріялів, присланих краєвими Видлами XI. „Статистичний річник самоуправних зарядів країв в королівствах і краях заступлених в державній раді“.

Тепер, коли справа оздоровлення краєвих фінансів займає серед актуальних справ одно з перших місць, годять ся подати огляд краєвих фінансів, що й робимо на основі точного звіту, який появил ся в урядовій „Gazet-i lwowsk-iej“. Дати, які вібрано в сім звіті, походять вправді з 1909. року, однак через аналогію дають міру також теперішних відносин.

Довідуюмо ся звітам, що в 1909. році вносили видатки Галичини на представництво і загальну управу краю 2,020,149 К, отже мало що менше як в Австрії Долішній, яка на сю ціль посвятила 2,035,240 К. Найбільше видали на се Чехи (2,829,761 К) і Морава (2,312,920 К). Колиж возьмемо рівночасно під увагу, що після обчисленя населеня з дня 31. грудня 1910, поданих в „Oesterr. Statistik“ Галичина числила кругло 8 мільонів, Чехи 6,500,000, Австрія Долішна 5,500,000 а Морава 2,500,000 населеня, то виявить ся, що розмірно найбільше на сю ціль видала Морава, а найменше Галичина.

На емеритальні плати і провізії для урядників і інших функціонерів зглядно краєвих заведень краю, видала Галичина в згаданім році 430,014 К. Найбільше в сій рубриці припадає на Австрію Долішню (1,340,433 К), дальше на Мораву (772,349) і Чехи 696,038).

Як видатки на охорону прилюдної безпеки видає Галичина 634,997 К, Морава 1,169,281, Австрія долішна 1,958,545, а Чехи 2,200,262 К, хоч що до числа населеня Морава є менше більше чотирикратно, Австрія Долішна півтретя рази, а Чехія о одну четверту часть менші від Галичини.

В деяких точках сего ділу порядок чотирох найбільших коронних країв представляє ся дещо відмінно. Так прим. ї один з них навіть в приблизженю не видає стільки з титулу краєвого додатку на кошти кватерунку жандармерії, що Галичина (474,590 К), Чехи (349,187), Морава (132,338), Австрія Долішна (164,207). На відворот ї один з них не робить так незначних видатків на кошти власних краєвих заведень, щ Галичина (33,458 К), Чехи (1,214,973 К), Морава (771,470 К), Австрія Долішна (1,585,579 К). Так само на сірім кінці знаходить ся Галичина що до підпомаганя пожарничих сторожків, видаючи на сю ціль ледво 10,000 К річно (ї то лише на польські тов-а), коли тимчасом Австрія До-

лішна призначає 114,718 К, Морава 155,062 К, а Чехи 453,638 К річно.

Що до краєвих видатків на військо ведуть перед Чехи сумою 644,179 К, дальше Галичина 232,388 К, а по ній аж Австрія Долішна 222,862 і Морава 158,027 К.

Здоровній части посвятьчує Галичина загально 3,175,329 К, отже половину менше чим Морава 6,567,497, які знова лишають ся позаду супроти Австрії Долішної 9,994,089 К). Найобильнішше виниовують сю часть Чехи, бо сумою 13,662,141 К.

Підпомаганю добродійних заведень і інституцій коштує Галичину 635,173 К, між тим коли Морава видає на сю ціль 2,145,137, Чехи 3,255,880, а Австрія Долішна 7,755,413 корон.

В просвіті займає Галичина перше місце, присвятьчує на се 214,573 К. (Морава 7,600, Австрія Долішна 2,083 К). В части видатків на просвіту стоїть Галичина з сумою 24,513,854 К. Менше від неї обтяжені під тим зглядом Морава (21,461,798) і Австрія Дол. (15,690,216), а два рази більше видають на сю ціль Чехи (51,163,881). Для підпомаганя наук і штук призначає Галичина 322,629 К, отже більше ніж Австрія Дол. (90,080) і Морава (293,273), але без порівняня менше, як Чехи (1,340,301).

Краєва культура пожерає з доходів Галичини 3,188,343 К — отже більше ніж в яким небудь иншим короннім краю. Так само займає першенство в видатках на цілі промислу, торговлі, гірництва (2,320,434 К), отже майже десять раз більше чим Чехи (290,042 К), а більше ніж десять раз стільки, що Морава і Австрія Долішна.

На цілі комунікації видає найбільше Австрія дол. (21,095,418 К), Галичина оплачує сї цілі сумою 11,164,529 К, отже платить майже трикратно більше, як Морава (3,777,860 К), а більше також, чим Чехи (10,325,041 К).

Що до доходів, то з власних жерел, іменно з додатків до податків державних, оплат від пива, рогачок, промислових доходів і т. д. найбільше забирають Чехи (15,741,385 К). Галичній припадає з сего титулу 3,110,914 К, отже менше чим в Австрії Долішній (3,631,914 К) або в Мораві (3,892,592 К). З державних податків одержує Галичина 32,648,250 К, отже більше, чим Морава 24,592,588 К, але менше, ніж Австрія Долішна (47,080,363), або Чехи (68,054,816 К). Інші додатки з державних фондів і релігійного фонду приносять Галичній 603,384 К. Під тим зглядом перше місце займає в ряді коронних країв Буковина, який дістає ся з сего жерела 2,567,790 К.

З титулу належностей заряду, розплата і т. п. поборає Галичина 7,865,099 К, отже більше, як Австрія Долішна (7,170,349), Чехи (3,268,24 К) і Морава (2,019,973 К). 4,220,553 вносять доходи Галичини з майна, підприємств і т. д., в якій то части ніодин з коронних країв не може їй дорівняти. Наконєць завідуване капіталами і касами приносять Галичній 11,249,776 К, (Австр. Дол. 13,661,947, Мораві 15,995,399, Чехам 21,195,177 К).

Загал доходів Галичини подають рахунки за р. 1909 на 56,676,472 К. Перевищує він приходи Австрії Долішної (72,589,266) і Чех (95,429,469 К).

Такі числа і таке порівняне дає урядовий звіт, хоч що правда порівнюване бідної Галичини й богатими Чехами, чи Австрією Долішною трохи недотепне. Щоби сказати правду, то сї числа з руского народного становища, а може й загально краєвого невеселі. На шпиталі Галичина дає дуже мало, а на просвіту (читай: „Macierz szkolna w Cieszyńcu“ і такі інші „галицькі“ справи) то нібито Галичина не скупить ся. Але про сю скупість могли би учителі чимало розказати.

Або приміром видатки на краєву культуру, на комунікацію, торговлю, промисл і таке инше видає Галичина найбільше, а також майже ніякого промислу невидно, дороги такі, як були за наших предків, торговля цвѣте хіба „живим товаром“.

На Балкані.

Несупокої на границі Альбанії.

„Südsl. Corr.“ доносить в дорозі Білгорода, що Альбанці уформували ся в коломну, зложеною з 3—4 тисяч людей і ударили на сербске військо пораз пер-

ший в ночи в попередній четвер. Є они знаменито уоружені в новочасну зброю, а також в бомби. Борби ведуть ся біля Дібри, Прізрени і Дякової. Альбанцям проводить Ісса Болетінац і Бейрум Зур. Борби мають успішний перебіг для Альбанців. Альбанці звертають ся не лише проти Сербії, але також проти Черногори. Малісори (альбанске племя) заняли горб на полудне від Гусіне. Провідники кількох племен зібрали ся на нараду над дальшою тактикою.

Дальші вїсти з альбанської границі звучать дуже непокоюще. Як усталено, Альбанці напали з успішним вислідом на Тузі. Була там мала черногорска залоза, зложена з 60 людей, яку прогнано. Отже Тузі находить ся в руках Альбанців.

З сєй причини відбула ся в Білгороді коронна рада, на якій рішено покликати часть резерви і післати її над альбанську границу. Відомість, що Альбанці впади до Дібри викликала в Сербії велике обуреня.

З Цетинії доносять урядово: З оглядом на несупокої над альбанською границею мають бути туди вислані війскові відділи.

Просимо відновити передплату.

НОВИНКИ.

— Календар. В четвер: руско-кат.: Автонія сьвц.; римо-кат.: Клеофата. — В п'ятницю: руско-кат.: Корнелія; римо-кат.: Кириана.

— Важні справи нашого духовенства. Пишуть нам з Буцацького деканата: По поводу дорожнечі і тяжких часів ухвалив Буцацький деканат на сегорічнім деканальнім соборі, внести петицію до державної ради о відповідне підвисшенє дотації, а при тім постарати ся, щоби клер всіх трох дієцезій вїс таку петицію. В тій цілі вислано печатані петиції до всіх деканальних Урядів нашої духовної провінції з тим, щоби весь клер в найкоротшій часі підписав, і щоби мож їх зараз по отвореню нової сесії, парламентови предложити. Коли би котрий деканальний Уряд такої петиції ще не одержав, зволить зараз зажадати від буцацького Уряду деканального в Переволоці, п. Бузач.

На тім соборі запала ще друга важна для справ нашого клеру, церков і ерекцій ухваля, іменно старатись о сталого синдика для оборони справ клеру і парохій всіх трох дієцезій. Лучає ся много справ, де треба виступити в обороні інтересів ерекції, церкви або духовенства, до чого треба глядати помочи у правника, о скілько прокуратория скаргу не може або не хоче посередничати. Неоден сьвященик боїть ся коштів і справу по нехає, другий шукає поради принагідної, тай справу запізнат, а і адвокат, який не має в практиці справ того рода, не все дасть добру раду. Інша річ, коли би для всіх таких справ був сталий синдик, він перестудіював би всі такі справи, а набравши досвіду, міг би їх в добрим успіхом полагоджувати.

В цілі полагодженя тої справи мав би кождий деканат вибрати по одному відіоручникови, а відіоручники кождої дієцезії мали би вибрати по двоох відіоручників, котрі числом 6 мали би задачу постарати ся о такоого синдика і заключити з ним відповідну умову. Справа коштів на синдика і другі получені з тим видатки, не така велика, тільки трохи солідарности і дбалости, а все можна би легко полагодити. Коли кождий сьвященик зложить щорічно 2 К, а церкви могли би також такий даток дати, то вистарчать аж надто на покритє всіх коштів. Сьвященики Буцацького деканата зложили зараз на ту ціль по 2 К і вибрали з поміж себе одного відіоручника, на случай, наколи би проєкт увійшов в діло — і піддають сю ухвалу під розвагу Вс. ОО. всіх трох дієцезій, вичікуючи на їх порішенє. Від сего порішеня буде залежати, чи буде введена в жите тая хосенна ухваля, чи „най буде як бувало“.

— Містопредсідник кр. дирекції скаргу др. Шляхтовський має уступити на емеритурі, а наслідником его має бути міністерський радник п. Бугно.

— Нові 20 коронові банкноти. Дня 10. с. м.

зачне австро угорський Банк в головних закладах у Відні та Будапешті і у всіх своїх філіях видавати нові 20-коронові банкноти з датою 2. січня 1913. року.

— Розширене залізничого двірця в Станіславові значне ся небавком; підшляхові роботи зачнуть ся весною 1914. р, а надшляхові на весну 1915. р.

— Холера. Стан холери в скільским повіті незмінений. В Опірці є 4 особи хорі, а в Славску і Тухлі по однім. Нових занедужань не було в Галичині.

До угорского міністерства внутрішних справ зголошено один случай занедужаня на холеру.

Протягом вчерашної днини зголошено в Хорватії 38 нових случаев холери, з того 7 з смертельним вислідом.

В Росії в аерманським окрузі занедужали три особи на холеру; одна померла.

— Будова кріпостей в Галичині. Вже почала ся будова кріпостей над Дністром в околиці Галича та Нижнева. Вступні кошти виносять один мільон корон.

— Здержанє резервістів. З Відня доносять, що засобові резервісти, покликані до чинної військової служби, мимо покірчення великих маневрів і вицофаня війська з північної і полудневої границі, остають дальше в службі.

— Нові рускі часописи в Америці. Кождий місяць приносять в Америці одну нову часопись. В останних часах зачала виходити у Вінніпегу часопись „Канада“, а в Оліфанті в Зєдинених Державах „Нове жите“. Звичайно кожда з новонароджених часописей подає на чільнім місці „програму“ а побіч якусь ілюстрацію. Такий вже там звичай. „Канада“ містить портрет канадійского предсідника міністрів Рубліна, а „Нове жите“ подає хіба програмову ілюстрацію, на якій собака виставила голову за штахети і вис. Нема що казати, все по американськи.

— Вибір посла до ради державної з 19. виборчого округу (Бохля-Величка-Подгуже) відбув ся вчєра і приніс побіду соціалістови дрови Е. Бобровскому. Польський демократичний кандидат др. Рутівський остав в меншости.

— Арештованє убийника о. Коссака. З Тернополья наспіла до „Slow-a polsk-ogo“ така телеграма: „Вчєра над разом тутешна поліція арештувала здогонюваного говчими листами Івана Кубишина, родом з Цеброва і там замешкалого, як справця убийства, поповненого на особі о. Ігнатія Коссака в Золочеві. Арештованого відставлено до суду в Золочеві.“

— Осторога перед злодіями. В ждальнях на головнім двірці у Львові є таблицки з написями, остерігаючими перед злодіями, в мові польській, німецькій і французкій. На погляд заряду залізниць, не треба тої остороги для Русинів. Се прямо обиджающе для нашого народа, бо або Русин є вже таким жебраком, що злодія не боїть ся, або... дає ся написи в такій мові, щоби єї злодій не зрозумів. А тимчасом через ждальню III. клася, де також висять ті триязычні остороги, пересувають ся десятки тисяч наших селян і зарібників в переїзді до Прус і до Америки.

Оводі на гол. двірці украдено Ілії Басарабі, селянинови з під Черновець, калитку з 10 коронами і картою їзди. Басараба опинив ся в скрутнім положеню і зголосив ся на поліцію. Там его яко бездомного поміщено в арештах, поки не вишлють его шупасом до мів. Хто знає, чи коли би сєй буковинський селянин прочитав був осторогу перед злодіями, чи був би наразив ся на крадіж, замешканє в гостинних арештах поліційних і на поворот до мів „шупасом“.

— Сьвїчки подорожні. Віденські дневники доносять, що фабриканти сьвїчок оголосили підвисшенє ціни свого виробу. Сотнар сьвїчок підскочив в ціні о 3 К. Фабриканти сьвїчок обосновують се підвисшенє тим, що сировець в останних днях подорожів, а передовсім парафіна, якої ціна парафіновий картель підвисшив відразу о 70%.

— Жертви готівною не звільняють нікого від обовязку жаданя купонів У. П. Т. і уживаня товарів в маркою У. П. Т.

— Смерть від грому. Дня 17. с. м. по полудни ударив грім в зарібницю Пилипчукову на поли коло Гільча, сокальського повіта, і убив єї на місці.

— Огонь. В селі Моранцях коло Яворова згоріло дня 18. с. м. 19 селянських загород.

— В міській касі щадничій в Берліні зложено оцдадностей на 370 мільонів марок. В 1912. р. в часі європейської заверуки вибрано з каси 6 мід. марок.

— Величезний град падав позавчера в Загребі. В хорватській місцевині Петриві був град так сильний, що потерпіли навіть дахи домів. Десять осіб віднесло рани.

— Підозрілого о напад на поїзд коло Сихова якогось Н. Осівського арештувала львівська поліція і відвела до слідчого арешту.

— Кара за святотатство. Перед присяжним судом у Львові відбувала ся вчера розправа проти 31-літнього Йосифа Мровінського, обжалованого за крадіж погрудя бл. п. Г. Фішера з личаківського цвинтара. Мровінський є родом з Кракова, відсидів доси за крадіжки 10 літ в'язниці кількома наворотами, а дня 6. мая с. р. украв згадане погрудя, відсидівши єго дубовим хрестом. По крадіжці Мр. відломав голову, а решту погрудя ніс продавати і понав в руки поліціянта. Трибунал засудив єго на півсема року тяжкої в'язниці, заостреної постом, темницею і твердим ложем, а по відсидженню кари має єго поліція доглядати.

— Скаженина між вовками в Долиньщині. На горі Гургулат в Долиньщині убито недавно стару вовчицю, яка в останних часах покусала много худоби. Як виявило ся відтак, та вовчиця була скажена. Покусано сею худобою було поперх 100 штук; частину тої худоби вже вистріляно. Доляньське староство має зарядити громадні лови в горах на вовки і лиси, але до сего буде потребувати хиба цілої компанії війска.

— Друга всеросійська перепись населення. Тимчасово виконуючий обовязки директора осередного статистичного комітету п. Брунман в Петербурзі заявив співробітникам "Р. Сл.", що друга народна перепись буде могла почати ся не раніше кінця 1915. року. Проект переписи склав директор осередної статистичної комісії П. Георгієвський. Програми ще не обговорено. Она є доповненою програмою першої переписи. Головними точками її є — число населення і поділ єго по віросповіданням і народам. Питання промислові і заводові віднесені до менше важних, бо автор боїть ся, щоби они не усунули головних питань і не замотали справи. На погляд п. Брунмана в справі заводово-промислових питань треба зробити окрему перепись, але до скінчення народної переписи про се думати не можна.

— Перші млини. Професор берлинського агрономічного інституту видав книжку, в якій доводить, що перші млини збудовано Римлянами 2.000 років тому. Через се давніші народи, як от: Єгиптяни, Вавилонці і ин. не вживали часто хліба, бо не вміли робити мукки, перетирали они зерно камінями в жорнах. Така робота була дуже забарна, і тому розкошувати так, щоби їсти що дня хліб, було їм не під силу.

— Кілько жидів є на світі? Є їх після статистики 11 1/2 мільона, а з того близько 9 мільонів мешкає в Європі. В польській Королівстві є 1 1/2 міль. жидів, в решті Росії 4 мільони, переважно на українських землях. Польску Варшаву обсіла тепер жидова так, що творить там 44% населення, а перед 100 літама було лише 8 проц. В Галичині є близько 1 мільон жидів, на Угорщині так само. В Німеччині 650 тис., у Франції 100 тис., в Англії 250 тис., в Голяндії 110 тис., в Румунії 300 тис., в Туреччині 200 тис. Як бачимо, то східна Европа має найбільше жидів, бо межі непросвіченими мужицтвом жиди находять найбільшу наживу. В Америці живе около 2 мільони жидів, з того 1 мільон в Новім Йорку. В Палестині є всего 85.000 жидів. Вирочім що жидови по скалистій Палестині, коли там нема "гоя".

— Хто уживає товарів з маркою У. П. Т., починає ся до піднесена поваги Товариства і піднимає жертву фабриканта на рідну школу.

— Божевільний з хоругвою. Робітник без заняття Пфайфер, здає ся, умово ненормальний, пірвав вчера з подвіря цісарської валати у Відні хоругов тамошної палатної сторожі і почав втікати. Жовіри і публіка пустали ся єго здоганяти, відібрали хоругов і віддали в руки поліції. Відставлено єго опісля на психіатричну клініку для прослідження єго умового стану.

Оповідки.

— 3 "Народної Торговлі". Повідомляємо, що фабрики світла підвищили від нинішнього дня ціну о 6 К на 100 клгр.

— 3 Теревовлі. Філія тов-а "Сільський Господар" в Теревовлі уладжує в часі від 14. жовтня до 14. грудня с. р. в Теревовлі дво-місячний курс шитя і крою полученый з вкладом з обсягу домашнього жіночого господарства. На курс приймати ся будуть дівчата з укінченою народною школою в віці від 15 літ; початкові відомости в шитю пожадані. Оплата місячна за науку і спільне приміщенє з харчом буде виносити 30 К; за саму науку (для місцевих і доходячих) 12 К місячно. Точна програма буде оголошена в дни отвореня курсу. Зголошувати ся треба листовно (марка за 10 с на відповідь), або устно до дня 5. жовтня у о. Сав. Дурбака в Теревовлі. Машини до шитя найліпшої марки можна замовляти через Спілку торговельну в Теревовлі.

— 3 Коломиї. Відділ товариства "Руска Захоронка" в Коломиї запрошує членів товариства на загальний збір, який відбуде ся в салі "Народного Дому" (II поверх) в неділю дня 28. жовтня 1913 о годині 6, зглядно 7-ій вечером.

— 3 Яворова. Дня 1. жовтня відбудуть ся в льокалі "Бесіди" о год. 5 по полудни загальні збори філії товариства "Жіноча Громада".

— Кваліфікаційні іспити на учителів народних шкіл розпочнуть ся в Перемишлі дня 20. жовтня 1913. Реченець вношевя подань 10. жовтня.

— "Нора" Генриха Ібзена на українській сцені. Дістаємо до поміщення отсей комуїкат: Перед 4 роками появил ся на сцені нашого театру у перше драма Г. Ібзена "Примара", тепер же український театр у Львові (ул. Осолінських ч. 10.) виставляє в суботу дня 27. с. м. премієру Ібзенівської штуки "Нору" або "Хатку ляльки", в якій героїня рішучо протестує проти утертого погляду на подружє, начеб то жінка була тільки лялькою для розради мужа і домагає ся інших прав для себе. — Штука йде в перекладі Марії Грушевської а ролі роздані поміж найкрасші та досвідні сили українського театру. Героїню штуки "Нору", граєме п-ї Стаднікова, ролю Лінзен п-ї Марольд, Гельмера — Стадник, дра Ранка — Залуцкій, Гінтера — Володимирович.

Білети на сю виставу продає від четверга до пятниці вечером книгарня Тов-а ім. Шевченка а в суботу від 9—1. і від 3. до 8. Каса театру. — (ул. Осолінських ч. 10. Початок вистави пересунуєно на годину 7:30 вечером — і буде їм точно збережений.

†

О. Антоній Петрушевич

кустос львівської митрополічної капітули, б. посол до сейму і парламенту, рожденый 1821. року, помёр нині в 92. році житя, а 66. році сьвященства, принявши сьвяті Тайни. Переносини тлінних останків покійника до архикат. Церкви сьв. Юра відбудуть ся в четвер попол. Похорони відбудуть ся в пятницю рано в архикатедральной церкви сьв. Юра на личаківський цвинтар.

В могилу положать не тільки церковного достойника — носителя Божої Правди, але й історика і визначного колись громадянина, що був одиноким живим, інтересованим свідком наших народних відродив. Він же брав участь в зїзді "русских ученых" в 1848 році!

Покійний Антоній, син письменника і збирача руских приповідок Стефана, пароха Добрян коло Стрия, вже в молодім віці (в 1848. р.) ставув в обороні самостійности нашого народа, написавши з молодечим жаром брошуру п. н. "Słów kilka w obronie ruskiej nadośności", а свою оборону попер поважними, науковими доказами. Хоч, що правда, покійник станув в 50-их роках осторонь від змагань в народнім напрямі, але пера не кокинув і до останних хвиль свого житя давав цінні замітки на полї славістики і порівняної філльолюгії і історії, виказуючи велике начитанє і бистроумність. Більшу часть свого житя присьвятив Покійник збираню і обробленю "єтимологического словаря", до якого матеріял находив ся в 50 паках хоч не адужав перевести своєї задачі і переслав сей матеріял до царської бібліотеки в Петербурзі. Найважнішою працею бл. п. о. Анто-

нія — се "Сводная Лѣтопись", що обіймає часи від 1500—1800 року і містить виписки з ріжних книжок, брошур, літописей, рукописних жерел і з документів прилюдного і приватного характеру. Дальше писав він статі "про ческу королевворску рукопись", про "Кирила і Методія", по першого руского друкаря Івана Федорова, про "житє Йова Книжгича, основателя Скиту Манявского", видав "Галицький Исторический Сборникъ", а в фейлетонах "Слова" з 1873. року "Отвѣты и вопросы", де є статі про Філіша Орлика і про Зельмана, а дві статі, які дотикають зносин Угорської Руси з Атосом в першій половині XVI віку. Критичний ум проявив з великою силою покійник в просторій розвідці про "подложні старочешські письменні памятники", яка печатала ся в "Слові", а опісля вишла окремою відбиткою. В р. 1880 помістив бл. п. о. Антоній в "Слові" статю "Столтѣная годовщина рожденя В. Копитара", а пізнійше дві статі "Бывшая Радовецкая епископія на Буковинѣ" і о "Каменномъ истуканѣ Хорса-Даждбога, открытомъ въ руслѣ рѣчки Збруча в 1851 році".

В 1886 році вишло в "Литературномъ Сборнику" Матиці виданє "Слова о полку Игоревѣ", довершене покійником. Дальші річаники "Сборника" Матиці переповнені ріжними працями Покійника, а коли в 1887 р. випав єго 50-літній ювілей літературно-наукової діяльности, тоді оголошено в "Сборнику" єго працю про найстарші сльвянські переклади Біблії і "Лингвистическо-историческія изсїдованія".

Ще в 1882 році видав бл. п. Антоній коштом Матиці "Краткое историческое извѣстїе о введеніи христіянства въ Прикарпатскихъ странахъ въ времена св. Кирилла и Методія", дальше помістив він в "Вѣстник-у Народного Дома" статю "Археологическія находки близь города Галича", "О городѣ Галичѣ за Луквою", "Короткое описание старинныхъ предметовъ, открытыхъ на залуковскихъ поляхъ близь Города Галича", "Историческое извѣстїе о церкви св. Пантелеймона близь города Галича".

Праці покійника розсипав по ріжних москвофілскихъ видавництвах, часописах і окремих брошурах, свідчать про зєлзну працюовитість і велику начитаність.

Найважнішою одначе житєвою памятною бл. п. Антонія лишить ся єго бібліотека з богатою збіркою рукописів, яка містить ся при бібліотечі "Народного Дома" під назвою "Музей Антонія Петрушевича".

В політичнім житю, особливо останних десятиліть не брав Покійник майже ніякої участі, занятий своєю науковою роботою і Церквою. І хоч своєю макаронічною мовою (церковно-славянсько-російсько-українською) наближає ся він до москвофілів, однак з москвофілами нового типу не має він нічого спільного. Був се тип москвофіла з "Галичанина", з якого мови та політичних поглядів віяли 70 ті роки.

Однак якби не було, письменницькі заслуги покійника так великі, єго любов до народної бувальщини, доказана дуже численними працями так горяча, що імя покійного о. Антонія остане в історії нашого народа. В. с. п!

Наука, умілість і письменство.

Іван Верхратский.

Неможливі пуризми.

В. Дорошенко помістив в "Литературно-науковім Вістанику" 1913. р. статю: "Український науковий рух в 1912. р.", де в відділі про "мову" згадав про мої "Замітки яєикові" в "Руслані" ч.ч. 249—261 р. 1912, кажучи, що уваги в них замічені "не раз зовсім слушні і річеві", але заразом дав принципку: "поза властивим авторви залюбленєм у вдуманих ним, неможливых пуризмах, що мають бути взірцем чистої мови (у Росіян славить ся такий пурист проф. Р. Брандт, що творить щиромосковські "новотворки")."

В. Дорошенко, видко, чоловік молодий, а чуючи чи може лише читаючи у лекотрих галицьких літератів мені як раз неприхильних пурстє теребленє про мої ніби "неможливі" новотвори", хоть і згоджує ся "не раз" з моїми замітками, уважаючи їх за "зовсім слушні і річеві", таки не хотячи впасти в підзор, що не єсть новосвітним поступком, згадає про мої рекомо "неможливі" новотвори, виду-

мані таким старим, веспяним і заскорузлим чоловіком, як я, хоть, здає ся, що тих "неможливых" новотворів не пізнає гаразд.

Я вже вчасно яко ученик нормальних і низших гімназійних клас пізнав декотрі утвори галицьких народних писателів і, мимо пауючого в тім часі мерзкого язичя, я їх полюбив. Та любов ширшала, коли то зачали виходити "Вечерницѣ", а від часу, коли то прочтав Шевченка (вид. з р. 1860.) і кілька инших українських діл (Котляревского, Куліша, М. Вовчка і других), я пламенно обьяв рідний язик, але з жалем помітив я, що мило одборности язикової українських писателів, руска термінологія слаба і невистарчаюча.

Я присьвятив ся головню природній історії. В другій і третій класі гімназійній я писав свій дневник ентомологічний (головню про мотилі, хрущі і годованє усільниць) по німецьки. Але вже в другій, третій і четвертій класі заложив я дуже порядню удержуваний збірник, в котрім етикети писав по руски. З природної історії не було у нас майже нічого. Переводи Воляна (учебники на низші класи шкіл середних) давали дуже небогато; до того під зглядом язиковим не могли мене задоволити. Але вже в четвертій класі я ладив опис декотрих мотилів, котрі мені сподобались, по руски а також виготовив перевод з Берґого (Berge Schmetterlingsbuch) загальну часть по руски. В пятій класі я почав ладити більшу зоологію. Те все, розуміє ся, були лише проби. З термінологією я мав з почну великий клопіт. Старав ся писати по народному, але багато термінів мені недоставало. Отож я помагав собі словарцем російским Шмідта, який іменно тоді був у нас дуже в моді.

Те все було для мене невистарчаючим. Тому почав я збирати вирази і назви природисні між людом і перекопував ся що раз більше, що у нашого люду бесіда богата, що термінологія природисна повинна з жерела людового черпати і на тії підстави розвивати ся. Першою мовою працею в тім напрямі був збірничок: "Початки до уложєннєя номенклатури і термінології природисної", народної вип. I, котрий я видав р. 1864. Був то перший науковий збірник в нашім язичі виданий правописою фонетичною (опісля виїшли: Початки і пр. вип. II. р. 1869., вип. III. 1869. вип. IV. 1872., вип. V. 1872. і вип. VI. 1879. Випуск VI. єсть властиво відбиткою з "Правди" р. 1878.). Для Русинів був той збірник о стілько примітний, що виїшов "русскими" буквами; впрочім "староруски" дивили ся на той збірник з гори, бо був писаний фонетичною правописою; всї же на него не звертали уваги, чому і не дивовати ся, бо крім кількох професорів гімназійних у нас природовців зовсім не було. Штучно утворене російське слово "насѣкомое" (властиво перетолкованє з лат. также штучно утвореного (insectum) у нас приняте я заступив людовим, у нас уживаним назвищем комаха (зрив. чек. hmyz), за що мої колеги прозвали мене жартовливо "Комаха". Звращаючи пильно тогді, коли частив до високої гімназії, пісні людови і всякі терміни людови, я розширив свою діяльність і заняв ся загалом рускою термінологією, котра була в дуже жалкім стані. Народовці були горячими приклонниками Шевченка, горячими приклонниками народного слова, та на жаль в термінології були слабі; в їх бесіді тяжко значила ся "староруска", язичарська таканина, котру виваді ненавиділи, але від неї не могли зовсім слобонатись так, що з початку язик народовців від язичя "старорусинів" майже лише правописою розличав ся. Я кожде слово провірював і старав ся в людових говорах найти одвітні слова. Перші студії людової галицької бесіди я чинив воколиці мого родимого села, в Більчи золотім коло Заліщик, в Зарубинцях і Пізнанці коло Тернополя і в близійшій околиці Львова. Як сказано, я розширив своє діланє загалом на наш язик літературний, хоть головню таки я займав ся природною історією (статі в "Ниві", "Русалці", "Правді"... перевод повістки: Вітка бову, перевод Ботаники Гикля для низших шкіл гімназіяльнхх. Накладомъ Просвѣты 1873, Калина, збірникъ стихотворствъ 1874 і пр. Тоє, що я розширив свою літературну діяльність, декотрим людом, що взяли в свої руки рух літературний, вельми не сподобало ся. Мої статі природисні они хвалили, але їх ніхто не читав; та инші статі, статки, а іменно язикові річи видавали

ся їм „небезпечні“. А хоть як у нас цілий рух народовецький був ще дуже слабкий, почато тайно виступати против мене.

Перший був бл. п. Партицький. Безперечно Партицький в своїм часі положив заслуги для народної справи, іменно в шкільних речах в своїм зачерку (був професором руского язика в львівськ. сіменищи учительскім). Та в позашкільних речах був менше щасливий. Вже его німецько-русский словарь оказує поверхні студії в руск. язичі (гл. кілька слів о словарі О. Партицького. Написав Ів. Верхратский. Перепечатка з Правди 1875.). А також в его читанці гімназійній (на низші класи) і в его газетах не одно найде ся хибне і неостійне. Сам мав він себе за неоспоримого, а іменно в языковім згляді, де слідовав за давнішими слав. ученими, говорив з великою вагою і ті ричі подавав з неуступною упрямою мов своєю власні досліди., (згадуемо приміром про его послідний твір, про вивід назви Бойків і про его полеміку задля того зі мною). Про мене виразив ся печатно, що я „стратив“ цілий свій вік на лаяно мотилів і хрущів“. Те оказує его „науковість“. Він бажав, щоб на всі его виводи покликватися „як на евангеліє“. Писаня его, хоть і позбавлені дійсною, реальною підставою, у многих уважались в своїм часі велими ученими і невідкличними і тим більше цїнили ся, чим менше були понятими.. Мов залюбоване в ріднім язичі було для декотрих народовців виступаючих в літературі дуже неприємне.

Небавом лучило ся, що я видав кілька збірників стихотворних оригінальних (Байки, Стрижокъ, Тріолеты 1876.) і переводів (Заджумлених батько, 1876., Чорнобровець 1878. Рукопись Короледворска 1879.) та мої Знадобу до уложеня словаря южноруского 1877. Декотрі молоденькі народовці з нечуваною злобою кинули ся на мене в „Друзі“. Лучило ся справді зовсім дивовижне диво, що молодики не годні зладити одного стиха, критикували мої стихи так, що властиво не критикуючи відмовляли їм з гори всякої вартости. На те я відповів брошурою: Одрѣтъ п. О. Партицькому на его замітку вимѣрену противъ статьи: „Кілька слівъ о словарѣ О. П.“ і декотришій замѣчанья, іменно о літературній стійности и тенденціи „Друга“ 1876. Ся брошура напсовала молодикам богато крови, хотіли мене скажити, та скінчилося ні на чім; все-ж таки пізнали, що на мене з добра дива нападати не конче порадоно. Та менша з там.

Я іменованій зістав учителем в гімназіі Станіславській від 1, вересня 1879. Небавом туди я виїхав. В Станіславові я взяв видавати „Денницю“ р. 1880. Була се часопись літературно-наукова (двотижневий аркушевий), видавана правописею народовецько-етимологічною. В тій часописи я майже всі статі сам вистачав. Я бажав тою часописею погодити обі партії. На правописю не кладу великої ваги, іно на язик, котрий має бути народний. Однакж „старорусини“ не хотіли поєднаня і все упрямо горочили: тільки не по українські! Народовці тої газети не піддержували належито, а по році я перестав її видавати. Коли-ж перестав „Денницю“ видавати, тогді стало декотрим людям свободнійше. Злоба знов підняла ся. Почато впять мене палюжати. Я не відповідав, презирив всякі затії, пускав все мимо. Відгородив ся від всіх, але не перестав в язичі дальше працювати.

В осени р. 1891. я в друге повернув до Львова, одержавши посаду в академічній гімназіі в Львові. Зачав трохи більше трудитися. Мав я працю велику. Одвічаючи потребі зладив я: „Списъ важнѣйшихъ выразовъ зъ рускои ботанично терминологіи і номенклатуры зъ оглядомъ на школьну науку въ высшхъ класахъ гимназіи“. Зладивъ И. Верхратскій. У Львовѣ 1892. Осібна відбитка из гімназійної звіту за р. 1872. Учебників шкільних не було, треба їх було зладити. Хотіли „для добра слави“ завязати осібну природовецьку комісію, котра-б по довгих літах може видала ся у там книжечку шкільну. Але л бачивши сердечність моїх товаришів, по части моїх колегів шкільних, освідчив рішучо, що до жадної комісії належати не буду, що я природними науками займаюсь не від ниві, що в рускій, природо-

писній терминологіі і номенклатурі працюю від р. 1864. і що до ладженя руских учебників не виджу таких трудностей, що-б їх не міг переодоліти.

Учувши тую мою заяву мої „други“ замовкли. Але треба було спішити ся. Правда ніхто не зголосив ся, що хоче написати учебник природописний, всеж таки не було книжок шкільних для того предмету. Дійсну потребу треба було отже заспокоїти. Взяв ся я зараз до праці. І зладив чим скорше чотири учебники книжок природописних: зоологію на низші класи, переводи ботаніки і мінералогіі на низші класи, ботаніки на висші класи*, а пізнійше соматологію, котра була зладжена року 1893, та вишла доперва р. 1897. накладом Наукового Товариства імени Шевченка (яко шкільний підручник помічний: Соматологія коротко зібрана і не много обширнійше видана: Начерк Соматологіі). Пізнійше видав я Ботаніку на низші класи шкіль середних 1905. і Зоологію на низші класи шкіль середних. Видане третє 1906.

Р. 1900 - 1903. я писав: „Начерк зоологіі“, в котрім іменно дуже старанно викінчив терминологію і номенклатуру зоологічну. Та чотиролітна праця моя, на сто печатних аркушів, мала печататися р. 1906, але доси спочиває в манускрипті..

(Дальше буде).

*) Д-ра Осипа Ростафинського Ботаніка шкільна на класи низші. На язик руский переложив Іван Верхратскій. У Львові, 1894.

(Видане друге. У Львові 1898. — вид. справлене із декотрими додатками).

Зоологія на низші класи шкіль середних А. М. Ломницького переложив і подекуди доповнив Іван Верхратскій. У Львові. 1894.

(Видане друге. У Львові. 1898).

Зоологія на низші класи шкіль середних. Написав Іван Верхратскій. У Львові 1895.

(Видане друге. У Львові 1899).

Ботаніка на висші класи шкіль середних після учебника д-ра Осипа Ростафинського зладив Іван Верхратскій. У Львові, 1896.

Ті чотири книжки зладив я в часі від вересня 1891. р. до падолиста 1912. р., але видав доперва пізнійше. — I. B.

Телеграми

в дия 24. вересня

Відень. В Вальоні відбуло ся альбанське віче, на яке прибуло около 2.000 відпоручників з північної Альбанії. По довшій дискусії ухвалено для правительства заяву довіри. Крім того ухвалено вислати до великодержав протест з приводу влученя до Чорногори племен Готі і Градо, а до Греції місцевин Коріці і Аргеїтекастро.

Софія. Болг. аг. заявляє, що білгородські вісти про мнимо мобілізацію в Болгарії є зовсім певирні і безосновні.

Царгород (ТКБ). Про вчерашне засіданє мирової конференції видано отсей комунікат: Конференція полагодила отсі артикули болгарско-турецкого договору: Установленє границь, опорожненє занятых земель, розоруженє, амнестию, державну принадлежність, горожанське право, громадське право, дипломатичні відносини, почтові, телеграфічні і залізничні справи.

Відень. З Білгорода доносять, що Альбанці є добре уоружені і мали намети на Сербів в чотирох місцях. На погляд сербских офіцирів Альбанцям проводять болгарські офіцири. Коло Віскопая Сербі побили Альбанців, котрі однак в силі 27.000 машерують на Дібру. Сербске начальство зажадало підмоги.

Відень. Зі Скодри доносять, що Ессад паша вислав з Драча телеграму до консулів в Скодрі з повідомленєм, що порішив усунути тимчасове правительство Альбанії, яке є не безпечне для молододі держави, і обняв управу краю яко предсідник майбутнього міністерского кабинету.

Свѣтло церковне і столове

найліпшої марки охоронене запорокованою маркою + М. Ц. Н. Т. поручає

НА ОДНА ТОРГОВЛЯ

Свѣтло се висилає ся в двох родах по цїні 212 К і по 186 за клг. Для церков 12% опушту. Цїни розуміють ся льоко фабрика.

Крім сего свѣтла можна дістати у нас також свѣтло без марки + М. Ц. Н. Т. по цїні 126 корон за 100 кл. льоко Львів. 574(4)

Вже вийшли

Проповіди на свята і неділі цілого року

написав

о. Петро Філіхъск-й

гр.-кат. парох в Зарваніці. Часть пята. Можна набути у автора в Зарваніці, п. Вишнівчик, в книгарні Тов. ім Шевченка і в книгарні Ставгопійській по цїні 4 корони. 573(3)

Поручаємо книжку: О. Стефан Біліньскі „Матеріалістичний свѣтогляд в кругах шкільно молодєжи, его причини і наслідки“.

Ціна 50 сот. (почтова оплата 5 сот.) Набувати можна в книгарні Наук. Тов-а ім Шевченка у Львові, Ринок 10, або у автора, катедрита гімназіі в Жовкві.

Чистий дохід на „Ювілейну Захоронку м. о. Маркіяна Шашкевича в Яворові“.

Рух зеліничих поїдів

обовязуючий з дном 1. мая 1913 Р. після часу середно-європейского.

Замітка. Поїзди посишні означені грубим друком. Годяни нічні від 6:00 вечером до 5:59 рано означені підчеркненєм чисел минутних.

Кризу до Львова

на головний дворець:

- З Кракова: 2:22, 5:42, 6:22(о), 7:25, 8:45, 9:55, 1:10*, 1:25, 2:20(§), 5:30, 7:51(†), 8:25, 9:40
- *) в Тарнова. §) від 15/5 до 30/9 включно щоденно.
- †) в Городка яг. від 1/6 до 30/9 вкл. щоденно. о) З Мостик.
- З Підволочиск: 7:15, 11:25, 14:25(§), 21: 5:25, 10:30, 10:48(†)
- †) З Красног. §) Від 15/5 до 30/9 вкл. щоденно.
- З Черновець: 12:07, 5:23*, 5:43*, 7:40, 10:28(†), 1:45, 5:35, 6:31, 9:25
- *) Зі Станіславова. †) З Коломи. †) З Ходорова в кождий день по неділі і свята.
- Зі Стрия: 7:20, 9:40, 11:40, (20, 11 10:42(§), §) Від 15/6 до 8/9 включно лишень в неділі і римо-кат. свята
- Зі Самбора: 7:45, 9:55, 1:48, 8:30.
- Зі Сокала: 7:05, 1:00, 7:38.
- З Яворова: 8:04, 4:20.
- З Підгаєць: 11:20, 10:20.
- Зі Стоянова: 9:50, 6:30.

на дворець „Львів-Підзамче“:

- З Підволочиск: 6:56, 11:05, 1:33*, 1:58, 5:06, 10:12, 10:31(†)
- †) З Красног. *) Від 15/5 до 30/9 включно щоденно.
- З Підгаєць: 7:26*, 10:49, 10:01, 12:00(§)
- *) в Винник. §) в Винник лиш в суботу.
- Зі Стоянова: 9:31, 6:11

на дворець „Львів-Личаків“:

- З Підгаєць: 7:08*, 10:31, 3:03* 9:41, 11:43(§).
- *) З Винник. §) З Винник в суботу.

Локальні поїзди.

на головний дворець:

- З Брухович: щоденно 6:55 щоденно: від 1/5 до 30/9 7:26 від 1/6 до 31/8 8:37, 11:00, 3:41, 5:15, 9:30
- в неділі і римо-кат. свята: від 1/5 до 31/5 3:41, 9:30. від 1/6 до 31/8 1:54.
- З Янова: щодня: від 16/5 до 15/9 9:11, від 1/6 до 31/8 1:25
- в неділі римо-кат. свята: від 11/5 до 31/8 10:10.
- З Любіня: в неділі і римо-кат. свята від 11/5 до 8/9 9:00.
- З Винник: лиш в суботу 12:16.

Візизу зі Львова

в головного двірця:

- До Кракова: 1:25, 3:35, 8:25, 8:32, 1:26(†), 2:05(§) 2:45, 3:40*, 5:50, 7:00, 7:30, 11:10
- *) До Ряшева. §) Від 15/5 до 30/9 включно щоденно. †) До Городка яг.
- До Підволочиск: 6:08, 10:40, 2:00, 2:45(§), 2:55(†) 8:40, 11:15.
- †) До Красног. §) Від 15/5 до 30/9 включно щоденно.
- До Черновець: 2:45, 6:10, 9:10, 10:03, 2:30, 3:12*, 5:52(†), 7:50, 11:00
- *) До Станіславова. †) До Коломи
- *) До Ходорова в кождий день перед неділею і святам.
- До Стрия: 7:25, 11:02(§), 1:50, 6:50, 8:15, 11:25
- §) Від 15/6 до 8/9 вкл. лиш в неділі і римо кат. свята.
- До Самбора: 6:52, 9:05, 3:50, 10:56.
- До Сокала: 7:50, 2:35, 7:50, 11:35*.)
- *) До Рави рускої (лише в неділі).
- До Яворова: 8:40, 6:31.
- До Підгаєць: 5:55, 4:53.
- До Стоянова: 8:05, 6:00.

в двірця „Львів-Підзамче“:

- До Підволочиск: 6:23, 11:00, 2:14, 2:58*, 3:12(†), 9:02, 11:33.
- †) До Красног. *) Від 15/5 до 30/9 включно щодня.
- До Підгаєць: 6:09, 1:34*, 5:15, 10:40(§).
- *) лиш до Винник. §) До Винник лиш в суботу.
- До Стоянова: 8:22, 6:17.

на дворець „Львів-Личаків“:

- До Підгаєць: 6:28, 1:53*, 5:36, 7:45*, 10:59(§).
- *) Личе до Винник. §) До Винник лиш в суботу.

з головного двірця:

- До Брухович: що дня: 6:00 щоденно: від 1/5 до 30/9 4:21. від 1/6 до 31/8 7:24, 10:05 2:25, 6:15, 8:35
- в неділі і римо-кат. свята: від 1/5 до 31/5 2:25, 8:35 від 1/6 до 31/8 12:47.
- До Янова: щоденно: від 16/5 до 15/9 3:08, від 1/6 до 31/8 10:15.
- в неділі і римо-кат. свята: від 11/5 до 31/8 1:11.
- До Любіня: в неділі і римо-кат. свята від 11/5 до 8/9 2:25